

DLI-NOTAT

24/11 2015

TKW & ELH

Education and Training Monitor 2015

I EU's [Education and Training Monitor 2015](#) (ET monitor 2015) redegøres der for, at Danmark klarer sig godt på uddannelsesområdet og fremhæver Danmarks præstation ift. unge, der forlader skolesystemet før tid; deltagelse i tertiær uddannelse; deltagelse i førskoleundervisning; deltagelse i livslang læring samt beskæftigelsesraten blandt nyuddannede. Ifølge rapporten opfylder Danmark allerede alle EU-2020 målene og lever allerede op til flere af sine nationale mål med undtagelse af målet om PISA-testene. Rapporten fremhæver dog, at Danmark har udfordringer i forhold til elever med indvandrerbaggrund og deres færdigheder samt frafald på erhvervsuddannelsesområdet. Nedenfor ses EU-2020-målene:

Mål for 2020	EU lige nu	Danmark
1) At under 10 pct. forlader skolesystemet før tid.	11,1 pct.	7,7 pct.
2) At mindst 40 pct. gennemfører en højere uddannelse.	37,9 pct.	44,1 pct.
3) At 95 pct. får dagtilbudsundervisning.	93,9 pct.	98,3 pct.
4) At højst 15 pct. ikke klarer PISA-testens niveau 2.	Læsning: 17,8 pct. Matematik: 22,1 pct. Videnskab: 16,6 pct.	Læsning: 14,6 pct. Matematik: 16,8 pct. Videnskab: 16,7 pct.
5) At der er 82 pct. beskæftigelsesrate blandt nyuddannede.	76,1 pct.	83,8 pct.
6) At 15 pct. af voksne har modtaget undervisning inden for den seneste måned.	10,7 pct.	31,7 pct.

Side 1 af 7

DLI-NOTAT

Danmarks udgifter på uddannelsesområdet

Tabel 1.2.1 på side 25 i ET monitor 2015 viser hvor stor en del af BNP og de offentlige udgifter, der bruges på uddannelse i det samlede EU og i de enkelte lande. Danmarks udgifter til uddannelse generelt set udgør den største del, når der sammenlignes med BNP (med udgangspunkt i tal fra 2013: udgifter til uddannelse udgør 7 % af Danmarks BNP, hvor EU-gennemsnittet er 5 %). Men samtidig ses, at andre lande (fx Sverige, Portugal og Polen) bruger mere når der sammenlignes med de samlede offentlige udgifter.

I forbindelse med netop denne tabel fastslår rapporten, at investeringer i uddannelse er afgørende for samfundsudviklingen og uddannelsesudgifter kan ses som et udtryk for landenes forpligtelse til uddannelse og hvordan uddannelse vægtes ift. andre offentlige udgifter.

Table 1.2.1. Public expenditure on education

	As a share of GDP				As a share of total public expenditure				Year-on-year real growth *			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
EU	5.3	5.1	5.0	5.0	10.6	10.5	10.3	10.3	2.0	-1.2	-1.5	-0.5
Belgium	6.1	6.3	6.3	6.4	11.7	11.7	11.5	11.8	5.0	2.5	0.7	1.6
Bulgaria	3.7	3.5	3.4	3.8	10.0	10.0	9.7	9.8	-9.1	0.3	-3.1	3.3
Czech Republic	5.1	5.1	5.0	5.2	11.8	12.1	11.5	12.3	2.0	2.3	-1.6	3.6
Denmark	7.2	6.9	7.1	7.0	12.6	12.1	12.0	12.3	6.3	-2.9	2.4	-0.7
Germany	4.4	4.3	4.3	4.3	9.3	9.7	9.6	9.7	4.8	1.7	-1.4	0.2
Estonia	6.6	6.3	6.3	6.0	16.4	16.6	15.9	15.4	-4.2	2.8	4.5	-4.3
Ireland	4.9	4.7	4.4	4.1	(7.5)	10.1	10.4	10.2	2.5	-2.8	-6.4	-4.3
Greece	4.0	4.4	4.4	4.5	7.6	8.2	8.2	7.6	-1.2	5.4	-4.3	0.3
Spain	4.5	4.4	4.1	4.0	9.8	9.6	8.7	9.1	-1.2	-2.1	-6.1	-3.8
France	5.6	5.5	5.5	5.5	10.0	9.8	9.7	9.6	1.2	-0.8	0.6	1.3
Croatia	5.0	5.0	5.0	5.3	10.6	10.5	10.7	11.2	-1.0	1.1	-1.0	5.8
Italy	4.4	4.1	4.1	4.1	8.8	8.3	8.0	8.0	-3.1	-4.5	-1.4	-0.4
Cyprus	6.8	6.6	6.1	6.5	16.0	15.4	14.5	15.7	4.4	-4.3	-6.9	4.7
Latvia	6.2	5.9	5.7	5.7	14.1	15.2	15.5	15.7	-11.7	-2.5	1.9	2.6
Lithuania	6.4	6.1	5.8	5.6	15.2	14.3	16.1	15.7	-8.6	2.6	1.6	0.5
Luxembourg	5.2	5.1	5.4	5.6	11.8	11.8	12.2	12.7	1.2	-0.2	6.6	6.8
Hungary	5.6	5.1	4.7	4.7	11.2	10.3	9.7	9.5	6.0	-4.5	-6.1	4.6
Malta	5.6	5.7	5.8	5.9	13.7	13.9	13.7	13.9	8.3	4.2	4.7	3.5
Netherlands	5.7	5.6	5.6	5.5	11.8	11.8	11.8	11.8	1.4	-0.7	-3.0	-0.4
Austria	5.1	5.0	5.0	5.0	9.7	9.8	9.7	9.8	1.4	0.7	-0.6	1.3
Poland	5.6	5.5	5.4	5.3	12.1	12.5	12.6	12.5	3.5	2.0	-0.7	-1.2
Portugal	7.7	7.3	6.5	6.8	14.9	14.5	13.4	13.5	7.0	-5.9	-6.7	-0.6
Romania	3.3	4.1	3.0	2.8	8.4	10.5	8.3	8.1	-11.3	33.2	-27.0	-5.8
Slovenia	6.6	6.6	6.4	6.5	13.5	13.2	13.3	(10.9)	-0.4	-2.9	-4.1	0.9
Slovakia	4.9	4.6	4.4	5.0	11.7	11.3	11.1	12.2	9.9	-4.7	-2.1	13.3
Finland	6.6	6.5	6.4	6.5	12.0	11.9	11.5	11.2	2.4	-0.7	-3.0	-0.8
Sweden	6.5	6.5	6.5	6.6	12.5	12.6	12.5	12.4	0.5	-0.1	-0.5	0.7
United Kingdom	6.6	6.0	5.8	5.5	13.5	12.9	12.3	12.0	2.4	-4.8	-1.3	-3.0

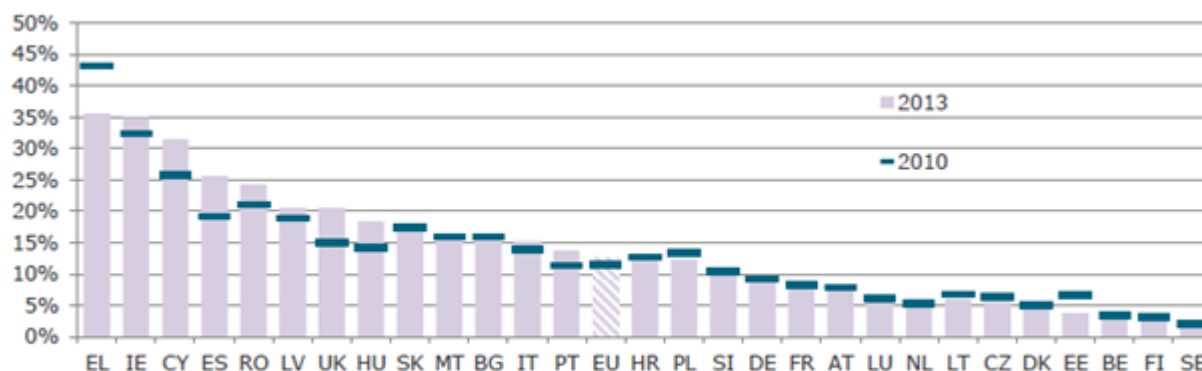
Source: DG EAC elaboration on Eurostat's general government finance and national accounts statistics. Online data code: gov_10a_exp and name_10_gdp. Note: "( )" = total public expenditure includes one-off significant expenditure in support of the financial sector; * = real growth is computed as the change over the previous year of total expenditure of general government on education, valued at constant prices using the implicit deflator for the final consumption of the general government.

DLI-NOTAT

Uddannelsesudgifter er i EU faldet med 3,2 % (se s. 24) fra 2010 til 2013. I 2010 udgjorde uddannelsesudgifter 10,6 % af de samlede offentlige udgifter og 2013 10,3 %. Det vil sige, at både uddannelsesudgifter og de samlede offentlige udgifter er faldet fra 2010-2013. Faldet i uddannelsesudgifter har fulgt faldet, der er sket inden for de samlede offentlige udgifter. Dette betyder at overordnede set er der sket et fald inden for uddannelsesudgifterne, men at de samlede offentlige udgifter også er faldet. Rapporten fremhæver lande såsom Italien, Finland og UK, der har foretaget beskæringer på uddannelse. Men de beskæringer er altså sket som led i, at det har været nødvendigt at beskære de offentlige budgetter overordnede set. Beskæringerne har altså ikke været specifikt målrettet uddannelse.

Rapporten fremhæver (se s. 28-29), at udgifter til uddannelse kan dækkes af staten eller af husholdninger (studerende og deres forældre). Tabel 1.2.4 viser, at Danmark ligger blandt de lande, hvor husholdninger dækker mindst af de samlede uddannelsesudgifter. Dette er kendetegnende for de nordiske lande, hvorimod der er andre lande, hvor husholdninger dækker en meget større del af de samlede uddannelsesudgifter.

Figure 1.2.4. Household expenditure as share of public expenditure on education

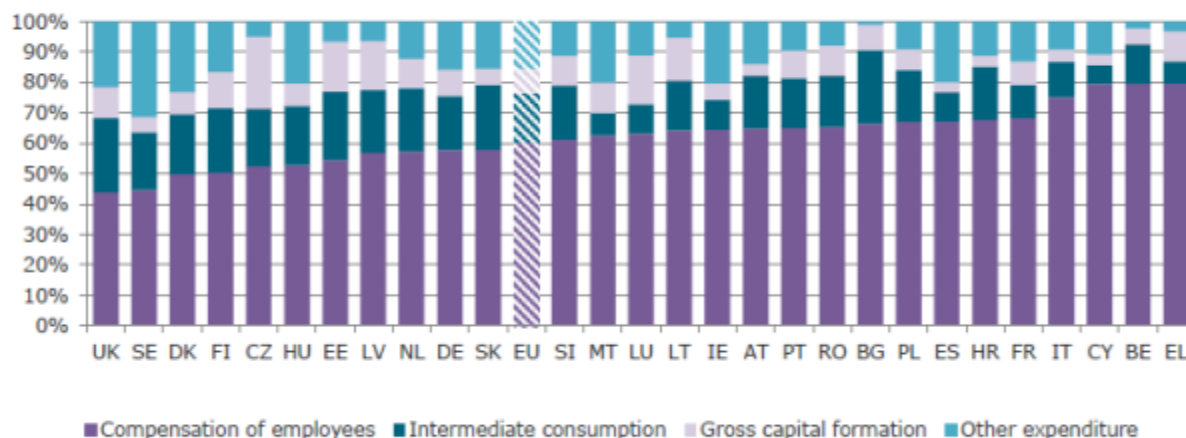

Source: DG EAC elaboration on Eurostat's general government finance and national accounts statistics. Online data code: gov_10a_exp and nama_10_co3_p3.

Tabel 1.2.2 (se s. 26) viser at cirka 60 % af uddannelsesudgifterne i EU bruges på lønninger til undervisere. Dernæst kommer (med 17 % af uddannelsesudgifterne i EU) indkøb af varer og ydelser, der er nødvendige for at kunne præstere undervisning. Endvidere viser tabel 1.2.2, at Danmark faktisk er det land, hvor der bruges 3. mindst på udgifter til lærerlønninger ud af de samlede uddannelsesudgifter. Danmark bruger ifølge tabellen lidt over 20 % på 'other expenditure', hvilket dækker en lang række transaktioner, herunder tilskud, sociale ydelser og overførsler.

DLI-NOTAT

Figure 1.2.2. Public expenditure on education by type of transaction

Source: DG EAC elaboration on Eurostat's general government finance statistics (2013). Online data code: gov_10a_exp.

I landerapporten for Danmark (se s. 6-7) fremhæves, at implementeringen af folkeskolereformen frem til 2020 vil koste 7,2 mia. DKK.

Dagtilbudsområdet (ECEC)

På side 48-52 i ET monitor 2015 redegøres for ECEC. Rapporten fremhæver, at ECEC er et væsentligt indsatsområde, da området har direkte sammenhæng med videre uddannelse, formindskelse af frafald fra uddannelsessystemet, bedre integration af børn af immigrantforældre samt udvikling af tværgående færdigheder såsom læsning, kreativitet, kritisk tænkning, social adfærd og kognitiv udvikling. ECEC fremhæves som havende en direkte sammenhæng med vækst og arbejdsmarkedet.

Danmark fremhæves som et af medlemslandene, der har nået EU's 95 % mål om deltagelse i ECEC. Danmark har en deltagelsesrate på 98,3 %.

Figur 3.1.1 (se s. 50) viser deltagelsen af børn fra 0-2 år i ECEC. Igen fremhæves Danmark som det land, der har flest 0-2 årige, der deltager i ECEC med en score på over 60 %, hvor knap 60 % af børnene deltager med 30 timer eller derover. EU målsætningen for deltagelse er 33 %.

I tabel 3.1.2 bliver det fremhævet, at efteruddannelse ikke er en integreret del af pædagogernes professionalisering i Danmark, som det er i de fleste andre EU-lande.

Modernisering af folkeskoleområdet

Hovedfokus i dette afsnit af landerapporten ligger på folkeskolereformen, der betegnes som ambitiøs. Det vurderes dog også at det endnu er for tidligt i implementeringsprocessen til at kunne evaluere reformen i tilstrækkelig grad. Det nævnes yderligere at skoleåret på 1004 undervisningstimer er det højeste i EU. Herudover nævnes:

DLI-NOTAT

- På trods af at efteruddannelse er valgfrit og med få incitamenter for undervisere i Danmark, deltager lidt flere end EU-gennemsnittet (86,4 % mod 84,7 %). Til gengæld bruger de mindre tid på sådan uddannelse og udvalget er lavere end EU-gennemsnittet. (TALIS)
- Brugen af IKT i undervisningen er langt over gennemsnittet i Danmark (73,9 % mod 34 %), og generelt er skolerne godt klædt på til at inkorporere IKT i undervisningen, ligesom at eleverne scorer højt i brugen af IKT. (s. 5 landerapporten)
- Over 10 % af undervisere er over 60 år, samtidig med at kun 5 % er under 30 år.
- Danske undervisere på alle niveauer tjener mere end EU-gennemsnittet, pædagoger og folkeskolelærere tjener dog mindre end andre med en videregående uddannelse.
- Kun 15 % af undervisere får tildelt en mentor mod EU-gennemsnittet på 28,2 %.
- Reformen af læreruddannelsen fra 2012 har medført, at flere er søgt ind på læreruddannelsen i Danmark, men at færre lever op til de nye adgangskrav.

Videregående uddannelse (HE)

På side 7-9, i landerapporten for Danmark, redegøres for HE. Danmark fremhæves som det land, der har den andenhøjeste 'incoming/outcoming' ratio i EHEA. 7,4 % (2013) af studerende i EU kommer fra udlandet, hvilket er en stigning på 4,6 % siden 2008. Rapporten fremhæver, at 10,1 % (29.500) af studerende i Danmark kommer fra udlandet (primært fra Norge, Sverige, Tyskland, Rumænien og Asien). Rapporten bemærker også, at kun 2 % af danske studerende tog til udlandet for at studere i 2013. Rapporten nævner, at mangel på information og opbakning samt økonomiske forhold er årsager til dette.

Endvidere påpeger rapporten, at danske studerende har en af de laveste studieintensiteter i EU. 71,8 % af de fuldtidsstuderende bruger mere end 21 timer om ugen på at studere (se side 8 i landerapporten) – ifølge [Euro-student V 2012-2015](#) kan de resterende 28,2 % klassificeres som deltidsstuderende og ikke fuldtidsstuderende (se side 86).

Førstegenerations indvandrere udgør 26 % af alle studerende og andengenerations indvandrere udgør 6 % af alle studerende.

På side 71 i ET monitor 2015 nævnes Danmark som et af de medlemslande, der har igangsat policytiltag og nedskæringer på uddannelsesområder, der bedre skal matche videregående uddannelse med arbejdsmarkedet.

Erhvervsuddannelsesområdet (VET)

På side 9-10, i landerapporten for Danmark, redegøres der for VET. Rapporten fremhæver at 16-19-årige, der vælger en erhvervsuddannelse er lavere end EU-gennemsnittet. EU-gennemsnittet er på 48,9 % hvor Danmark ligger på 43,3 %. Deltagelsen er dog højere hos elever der er over 20 år. Det bliver blandt andet fremhævet, at Danmark har det højeste antal elever, der deltager i arbejdspladsbaseret læring (97 %), hvor gennemsnittet i EU ligger på 28 %. Dog bliver der også nævnt, at frafaldet i erhvervsuddannelserne er for højt (næsten 50 %) – nævnte årsager til dette er mangel på basale færdigheder og mangel på praktikpladser.

DLI-NOTAT

Endvidere nævnes, at Danmark har det højeste antal af voksne, der deltager i livslang læringstrategier (31,7 % sammenlignet med 11,7 % EU-gennemsnittet). Deltagelsesraten bliver især fremhævet som høj hos kvinder (37,5 %).

Elever med indvandrerbaggrund

Rapporten identificerer flere problemstillinger i forhold til forskellen på hvordan børn med indvandrerbaggrund og børn med dansk baggrund klarer sig i skolen. De vigtigste er følgende:

- Der er fortsat problemer med at for mange børn med indvandrerbaggrund dropper ud af skolen. Forskellen er 6 procentpoint mellem udenlandskfødte og danskfødte.
- Deltagelse i ECEC for 4-årige er nærmest identisk for børn med dansk og indvandrerbaggrund (98,3 % hvilket er blandt de højeste i EU). For børn yngre end 4, er der dog større forskel, da flere børn med indvandrerbaggrund ikke deltager end blandt dem med dansk baggrund.
- Der er stor forskel på færdigheder inden for matematik blandt børn med dansk baggrund og børn med indvandrerbaggrund. Forskellen mellem andelen af børn med ringe matematikfærdigheder er 35,2 procentpoint flere for førstegenerationsindvandrere og 25,6 procentpoint for andengenerationsindvandrere ift. børn med dansk baggrund (13,2 % med ringe færdigheder).
- Danske undervisere mangler erfaring og uddannelse i at undervise børn med særlige behov og multikulturelle klasseværelser. Kun hver tiende underviser har deltaget i efteruddannelse der promoverer multikulturel uddannelse og en fjerdedel har udviklet færdigheder til at undervise børn med særlige behov. Dette på trods af, at mere en halvdelen af underviserne har udtrykt, at der er behov for at lære mere om hvordan man underviser børn med særlige behov.

Herefter følger en evaluering af tiltag, der er gjort bl.a. for at forbedre den sociale inklusion blandt indvandrere og helt generelt modvirke ulighed i uddannelse. Her bliver følgende fremhævet:

- I forbindelse med regeringens tiltag for at fremme social inklusion, fremhæves folkeskolereformen (uddybes i efterfølgende afsnit). Her fastslås det er at nedskæringer på både det nationale og kommunale budget for specialundervisning til udsatte børn, vil gøre det svært at nå målene i reformen.
- KL's strategi 'At risk children – the future belongs to them'. Successen af denne strategi er afhængig af om kommunerne er villige og i stand til at allokere tilstrækkelige ressourcer til at udføre dem. Mindre kommuner vil sandsynligvis ligeledes få problemer pga. mangel på fagfolk.
- Social- og Indenrigsministeriet lancerede i 2015 en offentlig høring vedrørende kvaliteten af børnehaver og børnepasningstilbud m.m.. Initiativet blev stoppet ved indtrædelsen af den nye Venstre-regering.
- Taxameterordningen, der vil relegere anslået 33 mio. euro til fx erhvervsskoler, hvor der er en større andel af udsatte studerende.

DLI-NOTAT

Digitale læremidler i undervisning

Det bliver understreget at brugen af digital teknologi i undervisning ikke er et mål i sig selv, da fx PISA 2012 viser at adgang til digitale teknologier i skoler i sig selv ikke giver bedre uddannelsesresultater.

Hvis digitale læremidler skal have en positiv effekt må de bistå en ændring i pædagogisk praksis og undervisningsmaterialer, der kan gøre undervisning og læringsprocessen mere fordybende, sammenhængende og naturlig. Digitale læremidler har ligeledes potentiale til at gøre undervisningen mere effektiv.

For at dette kan lykkes er man nødt til at facilitere en tilgang, der inkluderer hele undervisningssystemet, og integrere teknologi i alt fra læreruddannelse til pensumdesign.

Danmark er sammen med Holland de lande hvor underviseres forberedelse til brug af IKT i undervisningen prioriteres mindst. I Danmark er det kun en medium eller høj prioritet for 28 % af skolelederne (sammenlignet med 90 % i bl.a. Kroatien og Slovenien). Til gengæld er danske elever blandt dem med flest digitale ressourcer til rådighed ifm. undervisning (se tabel 3.2.2. s. 58).

Henvisninger

[Education and Training Monitor 2015](#)

[ET Monitor 2015 Landerapport: DK](#)